

Martinjvrharji se uprejo

Prispevki k zgodovini Župnije Sveti Lenart

Vincencij Demšar

O preteklosti kraja Sv. Lenart je bilo doslej bolj malo napisanega. V tem prispevku je poudarek bolj na njegovi cerkveni – farni zgodovini na osnovi podatkov iz Nadškofijskega arhiva in Arhiva Slovenije v Ljubljani. Prepričan sem, da je v obeh prej omenjenih arhivih še veliko "skritih" podatkov o tem kraju, da ne omenjam lokalnih tovrstnih ustanov in tujine. Poudarek je posebej na gospodarski podlagi kraja do prve svetovne vojne.

Tokratni zapis se začinja z drobci podatkov s konca 17. stoletja in se v prvem delu konča z začetkom 19. stoletja. Nekaj več je napisanega o ustanovitvi lokalije oz. župnije konec 18. stoletja. Zanimivo pa je večletno vztrajanje Martinjvrharjev proti povišanju bire, saj so pravico iskali na vseh možnih stopnjah; prišli so celo do ministrstva. Mogoče je bil to tudi vzrok, da so se s tako zavzetostjo lotili priprav gradnje svoje cerkve v Martinj Vrhu po letu 1936.¹

Pred drugo svetovno vojno je bilo v Sloveniji sedem krajev z imenom Sveti Lenart; dva sta bila na Gorenjskem, ostali na Štajerskem. Kot vas je naš Sv.

Lenart nastal šele leta 1931 "po združitvi nekdanjih vasi: Ravne, Dragobačk in Črna"². Vseh prebivalcev je bilo tedaj 142, hišnih številk 27, od teh je bilo 20 posestnikov in 7 kočarjev.

Sv. Lenart je dobil ime po opatu sv. Lenartu, ki je živel v 6. stoletju v Franciji. Sprva je bil puščavnik, nato je ustanovil samostan Noblac. Ker se je zavzemal za rešitev jetnikov, je priprošnjik za zaprte. Velja pa tudi kot priprošnjik za zdravje živine. Na Slovenskem mu je posvečenih okoli 70 cerkva; samo v ljubljanski škofiji je 9 farnih in 30 podružničnih in še frančiškanska cerkev v Novem mestu.³

Pri pisanju krajevne zgodovine je težko na enem mestu najti vse o zgodovini nekega kraja, razen če je kdo bolj podrobno o krajevnem dogajanju pisal sproti. Za župnijo Sv. Lenart je sicer ohranjena kronika, vendar šele po letu 1915. Za starejše obdobje, posebej za čas, ko je bil Sv. Lenart le podružnica župnije Selca, je treba iskati podatke v različnih arhivih: največ podatkov je v Nadškofijskem arhivu v

Ljubljani in v Arhivu Republike Slovenije.

Meje župnije Sv. Lenart so se v podrobnostih večkrat spreminjale, zato je razumljivo, da jim je težko slediti. O tem je pisal že Branko Potočnik v svoji diplomski nalogi z naslovom *Zgodovina župnije Sv. Lenart nad Škofjo Loko*, v kateri omenja tudi predavanje o mejah Janeza Habjana 18. 8. 1940 ob 150-letnici župnije.⁴ Spreminjalo se je tudi ime kraja. V povojni revolucionarnosti so po Sloveniji z redkimi izjemami depatronizirali: noben kraj se ni smel začeti z besedo Sveti in je tako tudi Sv. Lenart postal samo Lenart nad Lušo. Občina Škofja Loka se je zavzela za vrnitev prvotnega imena, medtem ko je del v občini Železniki še naprej ostal samo Lenart. Jeseni 2003 je loški občinski svet združil oba Lenarta v enotnega: Sveti Lenart. Z združitvijo naselja se je opravilo tudi preštevilčenje.⁵

Starejši podatki o podružnici Sv. Lenart

Pri pregledovanju župnijskega arhiva Selca⁶ sem našel v urbarju za to podružnico račune in stroške za cerkev sv. Lenarta za čas od leta 1671 do 1784. Za posamezna leta so vpisani samo skupni podatki o dohodkih in stroških ter podpisi pregledovalcev računov v podružnični cerkvi sv. Lenarta. V urbarju

Sv. Lenarta pa je na naše presenečenje pridana tudi mapa, v kateri so kronološko navedeni dohodki in stroški šole pri Sv. Lenartu v letih 1914–1925.

Najstarejši dokument v tej skupini je datiran 30. 1. 1671, ko je selški župnik Janez Kaspar Jager zapisal, da so za nov oltar sv. Uršule ostali dolžni 14 dukatov in je bila zaradi priznanja dolga prisotna vsa soseska pri Sv. Lenartu, kar potrjujeta cerkvena ključarja Janez Ravnikar in Matevž Debelak.

Gašpar Branca, župnik v Selcih, je 7. 12. 1782 zapisal, da je ključar Jurij Tušek pri Sv. Lenartu založil 291 gold. 14 kr. za izdelavo in postavitve novega oltarja in prižnice v podružnični cerkvi pri Sv. Lenartu. Kasneje je Jurij Tušek dal še 20 gold. za neki drug račun. Podružnica verjetno ni imela denarja. Šele naslednje leto, 6. 11. 1783, je selška fara iz svojega poplačala Tušku stroške v skupni vsoti 314 gold., pa še to s pripombo, da mora podružnica to plačati – vrniti v selško cerkveno blagajno.⁷ Župnik je tudi zapisal, da se Tušek glede obresti še ni izjasnil.

Iz osemdesetih let 18. stoletja je ohranjen popis za nekaj gosposčinske /dominical/ in kmečke – podložniške /rustical/ zemlje loškega gospodarstva na področju podružnične cerkve pri Sv. Lenartu v narbornem okraju Loka.

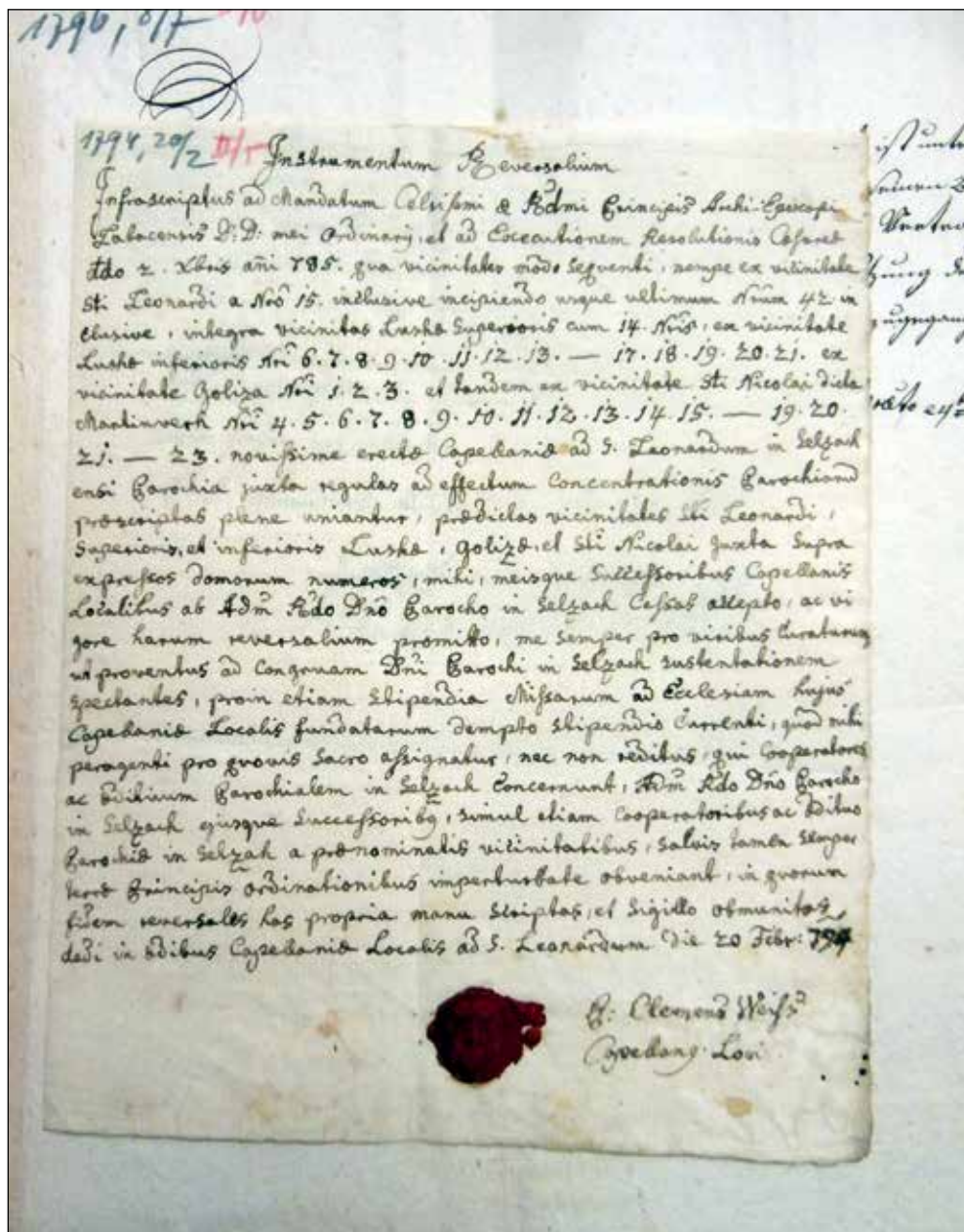
Navajam natančen popis dominikalnih zemljišč, ki jih je imela mežnarjarija pri Sv. Lenartu, štev. 20:

| Topografska štev. | Ime kulture in lokacija | Oral ⁸ | 64- in orala | Kv. klafter |
|-------------------|----------------------------------|-------------------|---------------|-------------|
| 403 | Njiva u Breg pod Paistebo | | 18 | 22 |
| 404 | Njiva pod Zierkujo | | 16 | 9/5/.. |
| 405 | Njiva U Kot | | 42 | 7/2.. |
| 406 | Njiva U Dollin | | 28 | 4/3.. |
| 402 | Vrt pod hischo in sa hischo | | 21 | 15 |
| 407 | Pašnik u Dollin | | 4 | 5 |
| 408 | Pašnik pod cerkvijo ⁹ | | 34 | 5 |
| 409 | Pašnik Na Lasz | 1 | 24 | |
| 411 | Pašnik pod Studenzam | | 37 | |
| 412 | Pašnik pod Hischo | | 10 | |
| 413 | Pašnik u Kuzelne | | 36 | |
| 410 | Gozd u Dezhke | 3 | 42 | |
| | Skupno | 9 | kar je 5,1 ha | |

Matevž Tavčar od Sv. Lenarta 6, ki je imel nekaj podružnične rustikalne – kmečke zemlje (med drugim pašnik "per Pustem Lass", velik skoraj 11 oralov), in Nikolaj Tavčar, Sv. Lenart 7, ki je imel "njivo per Kaisch", veliko slabo tretjino oral. Vsega skupaj je bilo tako 23,5 oral oz. slabih 14 ha.

Ustanovitev župnije Sv. Lenart

Ljubljanski škof Karel grof Herberstein (1772–1787) je zelo sledil prizadevanjem avstrijskega vladarja Jožefa II, da je ustanavljal, zlasti v osemdesetih letih 18. stoletja, številne nove samostojne naj-



Instrumentum Reversalium – ustanovitev lokalne kaplanije (župnije) Sv. Lenart 2. 12. 1785.

nizje cerkvene enote, župnije, tudi na Kranjskem. Največ jih je bilo ustanovljenih okoli leta 1785. Za Sv. Lenart je ljubljanski škof v latinščini izdal Instrumentum Reversalium – ustanovno listino 2. 12. 1785. Očitno pa so se stvari premikale počasi, saj je dekan pri Sv. Martinu v Kranju, kamor je tedaj spadal tudi Sv. Lenart, šele 13. 2. 1794 napisal, katere hiše in vasi se izločijo iz župnije Selca in tvorijo novo lokalijo Sv. Lenart, ter to poslal tudi lokalnemu kaplanu pri Sv. Lenartu. Nikjer ni omenjeno, koliko in če se ujema meje nove lokalije z mejami prejšnje podružnice Sv. Lenart.¹⁰ To lahko samo domnevamo. Sicer pa iz uvoda pisma, ki ga je pisal dekan 13. 2. 1794, izvemo, da sta se o mejah nove lokalije predhodno dogovorila dekan iz Šmartina pri Kranju in selški župnik. Dogovor je potrdila tudi svetna oblast, ljubljanski okrožni urad. Dekan je pisal v nemščini in v podrobnostih so navedene vse hiše in vasi, kaj kam spada. Lokalnemu kaplanu pri Sv. Lenartu, tako se sam imenuje, Klemenu Weissu, je s to pošto tudi naloženo, da vsebino tega pisma na nedeljo quinquagesimo, tj. 2. marca 1794, prebere vernikom s prižnice. Z ustanovnim pismom – Instrumentum Reversalium, je Weiss povzel vse ustanovitvene pravice in dolžnosti v latinskem zapisu 20. 2. 1794, ga podpisal in pečatil. Uraden naziv duhovnika pri Sv. Lenartu je tedaj res le lokalni kaplan, vendar ima že skoraj vse funkcije župnika. To sklepamo na podlagi zapisa, kaj ostane pri stari, selški fari in katere hiše so vključene v novo faro /der neuen Lokalie St. Leonhard einzupfarren/. V novo faro tako spada soseska¹¹ Sv. Lenart s številkami od 1 do 42, v kateri so štirje manjši kraji: Stirpnik, Rovni /Raun/, Rovte in Dragobačk.

Stirpnik s številkami od 1 do vključno 14 ostane v selški fari; prav tako Ojstri Vrh. Kraja Zgornja Luša z vsemi 14 hišami in Sv. Nikolaj – Martinj Vrh s 16 hišami, od štev. 4 (Megušnica) do vključno štev. 15 in še štev. 19, 20, 21,¹² 23, spadajo v novo lokalijo – faro. Sem spadajo še štev. 1–3 iz Zgornje Golice. Malo drugače je s Spodnjo Lušo. V novi fari so številke od vključno 6 do vključno 13, nato pa še 17 do 21.

Objavljen je že seznam vasi oz. hiš, ki spadajo v

novo lokalijo Sv. Lenart.¹³ Število prebivalcev v posameznih vaseh pa preberemo iz dokumenta, ohranjenega iz leta 1805.¹⁴

| Kraj: vas, zaselek | Obhajani | Neobhajani | Nebirmani |
|--------------------|----------|------------|-----------|
| Sv. Lenart | 63 | 21 | 4 |
| Martinj Vrh | 94 | 27 | 2 |
| Rastovke | 20 | 3 | - |
| Dragobačk | 29 | 5 | 1 |
| Rout | 81 | 28 | 5 |
| Sp. Luša | 36 | 18 | 6 |
| Zg. Luša | 49 | 19 | 4 |
| Rantovše | 20 | 8 | 3 |
| Skupaj | 392 | 129 | 25 |

Življenje v župniji Sv. Lenart

Šentlenarški duhovnik je na koncu tega lista napisal, da je v fari Sv. Lenart 521 vseh duš /Seelen in loco/. Zraven pa je pripis, da je mežnar iz Sv. Tomaža pobral spovedne listke /die Beichzetteln/ po Spodnji Luši in Rantovšu, na kar je moral reagirati, da se ne bo istih duš štel dvakrat. Zanimivo je tudi to, da je kot skupno število duš svoje fare štel samo obhajane in neobhajane, izpustil pa je 25 nebirmanih.

Leta 1892 je bilo vseh vernikov 626,¹⁶ 1932. leta 536¹⁷, leta 1985 pa le 460.¹⁸

Po dvornem dekretu 24. 3. 1806 in posledično naznanilu deželnega glavarstva v Ljubljani z 11. 4. 1806 bi morala v bodoče vsaka lokalija /Kuratkirche/ prispevati letno za normalko /Normalschul Beytrag/ 5 goldinarjev. Podpisani lokalist pri Sv. Lenartu se je zato 9. 1. 1807 obrnil na ordinariat s prošnjo, da ga oprosti tega plačevanja, ker nima denarja, saj že sedaj ta cerkev dolguje farni cerkvi v Selcih 267 gold. 33 kr. Podpisanemu je dobro znano premoženje in vsi drugi pomožni dohodki, miloščine, ki jih praktično ni, in tega ne bi zmozel letno plačevati. Dejansko pa po urbarju iz tega časa vidimo, da so bili letni dohodki in izdatki te lokalije

Seelenanzahl

bei der Revision d. Pfarramts im Jahre 1805

| <i>Ort</i> | <i>Commune Parochia</i> | <i>Seelen Anzahl</i> | <i>Angewiesene Lohn.</i> |
|------------------------|--------------------------------|--------------------------|------------------------------|
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 60 | 21 | 4 |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 94 | 27 | 2 |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 20 | 3 | — |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 29 | 5 | 1 |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 81 | 28 | 5 |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 44 | 14 | 4 |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 26 | 13 | 6 |
| <i>bei d. Pfarramt</i> | 20 | 8 | 3 |
| <i>Summa</i> | 392 | 129 | 25 |
| | 129 | | |
| | <i>52 l. Parochia in loco.</i> | | |

*Es ist bei der letzten Revision
Anzahl von 129 Seelen
in der Pfarre Laska und
Lantow, die Magister
H. Hermann die Schriftstehler
angewiesen; in der Pfarre
Lantow sind 52 Seelen
dieser Pfarre in der Pfarre
Hammelstein in der Pfarre
Lantow, somit sind 129 Seelen
bei der Revision in der Pfarre
Laska und Lantow mit 25
in der Pfarre Lantow.*

Število duš v fari Sv. Lenart.

v tistem času okoli 50 gold. Obračun dohodkov in izdatkov cerkve (ne župnika in ne mežnarja, op. V. D.) konec leta sta pregledala poleg dveh domačih ključarjev včasih še župan in župnik v Selcih. Posebno so bili pri pregledu cerkvenih računov temeljiti 28. 4. 1814, kjer so med drugim zapisali, da je letni dohodek od sedežnine v cerkvi 37 gold. 12 kr. Ugotovili so tudi več zamolčanih oz. prenizko prijavljenih dohodkov: Za leto 1812 niso prijavili dohodka 8

mernikov žita, za leto 1813 so obračunali le 2 funta masla v štručah, bilo pa ga je 8 funtov. Ofer na sv. Štefana je vrgel 17 gold. 12. kr., zapisali pa so celo 10 gold. manj in še nekaj drugih nepravilnosti. V štirih letih so tako zamolčali 156 gold. 57 kr. dohodka. Zamenjali so oba ključarja in predsednika. Sicer pa se je ločila najemnina za sedeže v cerkvi na lastne in na najemne, cerkvene. Od prvih je bilo letno treba plačati le 9 kr. za posamezen možki ali

ženski sedež. V cerkvi je bilo 29 moških lastnih sedežev in enako število lastnih ženskih sedežev. Za najemni /Mietweiß/ moški ali ženski sedež je bilo treba letno plačati po 20 kr. Moških sedežev na koru je bilo 30, vsak je stal 17 kr. Ženskih sedežev na koru ni bilo. Vseh moških sedežev je bilo 54, ženskih pa 65, kar skupno pomeni le 119 sedežev. Iz tega bi se dala izračunati približna velikost stare cerkve pred požarom leta 1841. Za primerjavo naj navedemo, da je cerkev sv. Jakoba v Škofji Loki imela v ladji in na koru 1865. leta 412 sedežev ob 249 kvadratnih metrov površine. Na podlagi standardov za cerkvene sedeže (0, 6 kvadratnih metrov površine na vernika) lahko sklepamo, da bi lahko bila pred požarom leta 1841 svetlenarška cerkev majhna od 70 do 80 kvadratnih metrov.

Vprašanje bire za matično faro Selca in novo župnijo Sv. Lenart

Po nalogu deželne vlade /Landstelle/ s 27. marca 1807 je 26. 6. 1807 nastal preiskovalni zapisnik zaradi pobiranja bire za duhovnika kurata /Cura teistlichen ... Collectur bei der Gemeinde St. Leonardi/. Preiskovalni komisar je bil župnik iz Selca Janez Jarenič, prisednika sta bila Simon Hladnik in Andrej Koštrin. Prvi je bil zaslišan Gašper Vidmar, kmet /Ganzhübler/ iz Rovta, star 52 let, poročen, ki je povedal, da daje prostovoljno, tako kot so že njegovi predniki, tudi on župniji v Selca pol mernika pšenice, enako ovsa, en sir, dva funta lanu /Spinhaar/. Prispeval pa je tudi pol mernika pšenice, seno in mast /Schmalz/ domačemu duhovniku. Kot drugi je bil 30. 6. 1807 v Selcih zaslišan Matevž Osebek iz Dragobačka, star 55 let, kmet /Ganzhübler/, poročen. Na vprašanje, ali ve, zakaj so ga poklicali, je odgovoril, da ne. Odgovori pa, da je duhovščini v Selca dajal pol mernika rži, žita /Korn/, enako ovsa, povsem prediva /ein Buschen Spinnhaar/ in tri sire. Tako so dajali že njegovi starši in predniki povsem neprisiljeno. Na vprašanje, ali daje še kaj drugi duhovščini, odgovori, da daje

domačemu duhovniku nekaj malega, približno šest maslcev¹⁹ soržice /Sorshza/²⁰, drugega pa nič. Kar pa da, da zato, ker so ključarji tukajšnjemu duhovniku obljubili, in on se temu ni upiral. Kako je bilo to z duhovnikom dogovorjeno, vprašani ne ve, je pa s ključarjema o tem govoril. Tudi o tem ni nobene pogodbe, o tem sta mu ključarja samo povedala in ni nobene dogovorjene obveze za naprej. Na vprašanje, ali bo dajal še naprej, je Osebek odgovoril, da se razume, da bodo dajali, dokler je duhovnik tu prisoten. Vprašanja so šla nadalje v smeri bojazni, da verniki nove fare z biro ne bi povsem pozabili na selško duhovščino, in odgovor zaslišanega je nikalen. Meni namreč, da zaradi bere šentlenarškemu duhovniku selška duhovščina ne bo nič prikrajšana. Po zaslišanju so mu vse še enkrat prebrali in vprašani ni imel pripomb na zapisnik.

Marca 1819 je tedanji kurat pri sv. Lenartu Andrej Ažbe zbolel in župnik iz Selca je pisal na dekanijo, da Ažbe sploh ni v stanju opravljati duhovniško službo. Zato je dekan aprila prosil župnika v Selcih, naj bo pripravljen opraviti inventurni pregled v fari Sv. Lenart lokalnega kaplana Andreja Ažbeta. Pregledati je treba cerkvene zadeve, kot so darovi za maše, duhovne zadeve in ločiti cerkvene in župnikove zasebne stvari. Istočasno se je v zadevo vtaknilo tudi okrajno sodišče v Škofji Loki. 29. aprila 1819 so Ažbeta na željo ordinariata v Ljubljani poslali v civilni špital v Ljubljano na zdravljenje zaradi duševne zmedenosti /Irrsinnes wegen/. Za čas zdravniškega zdravljenja so 29. maja 1819 za dušnopastirsko oskrbo lokalije Sv. Lenart pooblastili župnika v Selcih. Andrej Ažbe se je sicer na Sv. Lenart vrnil, vendar je po pismu, ki ga je poslala škofija župniku v Selca, razvidno, da je prišla 16. 11. 1819 na škofijo delegacija štirih faranov od Sv. Lenarta, in sicer Luka Trojar, Lovrenc Vidmar, Jakob Potočnik in Štefan Mesec s prošnjo, "naj čim prej kot je mogoče, pošljejo na lokalijo Sv. Lenart sposobnega duhovnika" /brauchbaren Priester/. Navedli so vrsto razlogov: "Prejšnji njihov kurat Andrej Ažbe, ki je zdaj zopet pri njih, za ta izoliran kraj naj ne bi bil sposoben, primeren /geeignet/ in

v njega ne morejo imeti zaupanja". Župnik v Selcih naj bi po naročilu škofije zadevo bolj raziskal in o tem poročal. V Selcih so dobili to zadevno pošto že 19. 11 in 26. 11. so že zasliali zgoraj omenjeno četverico. Lovrenc Vidmar je povedal, da Ažbe več nedelj ni maševal, ljudje so ostali brez maše in ni bil več priseben. V petih letih je bilo to šestkrat. Tudi na njegova duhovniška opravila /Functionen/ se niso

mogli zanesti, 10. 4. 1819 tudi ni blagoslovil trupla Luka Stanonika.

Naslednji natančen obračun dohodkov in izdatkov v tej župniji je iz pomladi 1900, ko so komisijsko naredili popis dohodkov in izdatkov, ki jih je imel župni upravitelj pri Sv. Lenartu Janez E. Vavpotič od zadnje napovedi 15. 11. 1898 do smrti 21. 11. 1899, nadalje oskrbnik in končno naslednik:

Dohodki iz stalnih dotacij v naturalijah:

| Količina | Vrsta | Cena na enoto | Vrednost skupaj |
|--------------------------------|---------|---------------------|---------------------|
| 0,93 hl | pšenica | 5 kron 64 vinarjev | 5 kron 15 vinarjev |
| 3,41 hl | rži | 4 krone 56 vinarjev | 15 kron 55 vinarjev |
| 6,20 hl | ovsa | 2 krone 75 vinarjev | 16 kron 12 vinarjev |
| 1,86 hl | zmesi | 2 krone 75 vinarjev | 5 kron 11 vinarjev |
| 20,57 kg | prediva | 0,29 vinarja | 8 kron 60 vinarjev |
| 24,00 kg | kruhov | 0,05 vinarja | 1 krona 20 vinarjev |
| Od treh ovac | volna | 0,14 vinarja | 43 vinarjev |
| 159 kos | sirov | 0,05 vinarja | 7 kron 97 vinarjev |
| Dohodki iz župnijskih zemljišč | | 4 krone 19 vinarjev | |
| Skupno | | 60 kron 14 vinarjev | |

Kot čisti dohodek se je štelo le 48 kron 12 vinarjev, ker se je štelo 20 odstotkov pobiralnih stroškov. K temu moramo prišteti še štolnino²¹ 7 kron 70 vinarjev.

Stroški so bili naslednji:

- cesarski davki: 1 krona 57 vinarjev,
- pisarniški stroški za vpisovanje matic: 3 krone,
- 84 farnih svetih maš po 52 vinarjev = 45 kron 68 vinarjev,
- 55 verskozakladnih svetih maš po 52 vinarjev = 28 kron 60 vinarjev.

Končni obračun je pokazal, da je bilo 17 kron 53 vinarjev primanjkljaja.

Martinjvrharji se uprejo

Po zapisih spora med župnikom pri Sv. Lenartu in Martinjvrharji, ki so bili v njegovi fari,²² lahko sledimo dogajanju petih let od leta 1908 do 1913, ko so

Martinjvrharji končno pred zagrojitvijo s kaznijo morali popustiti in plačevati močno povišane občinske doklade za potrebe šentlenarskega organista. Zanimivo je, da ljubljanski škof A. B. Jeglič²³ tega spora nikjer ne omenja, čeprav je bil v tistem času kar nekajkrat v tej župniji. Omenja pa predvsem težave, ki jih je imel z več duhovniki, potem ko je nastopil škofovsko službo v Ljubljani.²⁴ Zaradi pijače je pri Sv. Lenartu umrl 41-letni župnijski upravitelj Janez Vavpotič, rojen v Škofji Loki, in iz istih vzrokov njegov naslednik, župnijski upravitelj Janez Voljk, star 43 let. Slednji je odšel od Sv. Lenarta marca in že isto leto oktobra 1905 umrl v Kropi.²⁵ Za njima je 1. 5. 1905 prišel Frančišek S. Sever, rojen v Škofji Loki leta 1878. Sprva je bil samo upravitelj, potem pa župnik od 11. 9. 1906 do 28. 4. 1910, ko je odšel za župnika na Zali Log. Kot župnijski upravitelj ga je nasledil 30-letni Janez Borštnar. Tudi ta je jeseni leta 1915 moral oditi zaradi sporov s farani. Zaradi pogostih menjav stanje župnije ni bilo dobro v nobenem oziru.

Iz ohranjenih arhivskih dokumentov spoznamo še veliko več o splošnem stanju in odnosih med farani, kot bi na prvi pogled pričakovali. Gre za socialna vprašanja, zadolženost, kakovost pridelkov, odhajanje v Ameriko ...

Iz prepisa zapisnika seje občinskega odbora Selca z dne 30. 11. 1908 je razvidno, da je član tega odbora in hkrati župnik pri Sv. Lenartu pri 4. točki dnevnega reda predlagal 38-odstotno doklado na direktne davke za vse vasi, ki spadajo v šentlenarsko faro, za plačo 600 kron za cerkovnika in organista, združena v eni osebi. Pri seji je bilo navzočih 6 svetovalcev in 17 odbornikov. Predlog je bil sprejet z 22 glasovi za in en vzdržanim glasom. Naklado bi moral pobirati organist sam. Ohranjen je tudi Razglas o sklepih seje odbora, ki so se mu Martinjvrharji uprli.

Posestniki in davkoplačevalci v Martinj Vrhu so 8. 12. 1908 naslovili na občinski urad v Selcih (po osmih dneh, ko so sklenili v Selcih dvigniti naklado) pritožbo za utemeljitvijo, da so tako oddaljeni od farne cerkve, "da nam zlasti v zimskem času ni mogoče tja hoditi" in da spadajo pod sosesko sv. Nikolaja in so zmeraj nekaj manj plačevali za cerkovnika, "približno dve tretjini manj kakor župljani v bližini cerkve". Pripravljeni so plačevati toliko, kot so v preteklosti, "in še celo polovico več kakor do sedaj". Krivično se jim zdi, da bi toliko plačevali, saj zaradi velike oddaljenosti "le malokdaj gre kdo v farno cerkev, ampak hodimo drugam". Od občine zahtevajo spremembo sklepa v smislu njihovih zahtev. Vsi iz Martinj Vrha so se lastnoročno podpisali. Številka ob imenu in priimku pomeni hišno številko. Domača imena so dodana, ker so bolj znana kot priimki.

| |
|---|
| Franc Štalc, h. šte. 7, Mšič - kmetija ²⁶ |
| Anton Pintar, h. šte. 5, Smrekar - kmetija ²⁸ |
| Anton Jelovčan, h. šte. 6, Karbuskar - kmetija |
| Jožef Benedičič, h. šte. 12, Kamnar - 1/3 kmetija |
| Janez Benedičič, h. šte. 11, Birt - 1/3 kmetija |
| Franc Debelak, h. šte. 10, Tone - kajža ³⁰ |
| Janez Zupanc, h. šte. 15, Posečnk - kmetija ³² |
| Blaž Terdin ³³ , h. šte. 21, Mohorič - 1/3 kmetija ³⁴ |

| |
|--|
| Jože Benedičič, h. šte. 8 ³⁵ , Mšič - 1/3 kmetija |
| Martin Ravnihar, h. šte. 57 |
| Potočnik Marija, h. šte. 23 |
| Groga Bončina, h. šte. 9, Bončina - Kajžar ²⁷ |
| Matevž Benedičič, h. šte. 13, Bitenc 1/3 kmetija |
| Florjan Petrnal, h. šte. 21, 1/3 kmetija |
| Jakob Benedičič, h. šte. 60 |
| Janez Zupanc, h. šte. 4, Miznkar ²⁹ - 1/3 kmetija |
| Franc Tolar, h. šte. 61 ³¹ |
| Gregor Benedičič, h. šte. 58 |
| Mina Štalec, h. šte. 50 |
| Helena Eržen ³⁶ |

28. 2. 1909 je župnik Franc Sever odgovarjal na zahtevo O GK³⁷ glede denarne naklade za cerkovnika. V tem odgovoru spoznamo kar precej v zvezi z dodatno obremenitvijo faranov. Do spremembe novembra 1907 je bil tu samo cerkovnik s plačo okoli 300 kron v biri in štolnini. Užival je svet okrog mežnarije, imel prosto stanovanje in zastonj drva. Cerkev je imela nove orgle, organista pa ni bilo. Župnik je dvakrat sklical vse posestnike, ki so se dogovorili, da se razpiše služba organista in cerkovnika za plačo 600 kron v denarju, zraven pa še prosto stanovanje, drva in svet okoli mežnarije ter štolnino, ki jo je okoli 20 kron. To vsoto so razdelili po vsej fari. Dodatek na davke je znašal 38 odstotkov. Prej so plačevali cerkovnika samo posestniki, sedaj pa naj bi ga tudi kočarji. Po razpisu te službe so dobili novembra 1907 organista in cerkovnika. Vsi so bili zadovoljni, "razen v Martinj vrhu par posestnikov, nahujskanih po Francetu Štalcu. Posestniki v Martinj vrhu niso revni, ker ima večina dosti lesa, vdano je pa več posestnikov posebno žganjepitju". Pritožujejo se zaradi skoposti. "Helena Eržen in Gregor Bončina, se nista sama podpisala, tako je vseh pritožnikov le 18 in ne 20. Štirje posestniki v Martinj vrhu ne ugovarjajo." Župnik se je s prošnjo obrnil tudi na škofijo in predlagal, da se zavrže pritožba Martinjvrharjev in pomagajo speljati konkurenčno obravnavo ali pa potrdijo sklep občinskega odbora.

Ivan Stale Martin Vrh št 7.
 Zravnstvo Selca
 1/2 1908
 0 81 18
 Anton Pintar 5.
 Anton Selarčan 6.
 Jozef Benedičič 12.
 Jozef Benedičič 11.
 France Jabelak 10.
 Jozef Trupar 15.
 Peter Jovan 11.
 Jozef Benedičič 8.
 Martin Ravnikar 5.
 Petrovič Marija 23.
 Gregor Bončina 9.
 Matevž Benedičič 13.
 Borjan Petrel. 31. / Gregor Benedičič 3.
 Janko Benedičič 60. / Mina Stalec 50.
 Jozef Lupar 4. / Karel Čučer
 France Tolarič 10.

Podpisi pritožnikov.

Navedel je tudi, katere vasi oz. hiše se je štel v faro Sv. Lenart, po svojem Statusu animarum:

| | |
|--------------------------|--|
| Martinj Vrh | 22 posestnikov; štev.: 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 19, 20/45, 21, 23, 46, 49, 50, 57a, 57b, 58, 60 |
| Spodnja Luša | 13 gospodarjev; štev.: 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19/24, 20, 21, 22 |
| Zgornja Luša | 14 gospodarjev; štev.: 2/3, 4, 16, 17, 5, 6, 14, 8, 10, 7, 11/12, 13, 15, 18 |
| Sv. Lenart ³⁸ | 10 gospodarjev; štev.: 23, 24 |
| Sv. Lenart (Ravni) | 9 gospodarjev; štev.: 15, 16/59, 17, 18, 19, 20, 21, 22 |
| Sv. Lenart (Rovt) | 14 gospodarjev; štev.: 25/61, 26, 27, 28, 29/30, 31, 32, 33, 34, 35 |
| Sv. Lenart (Dragobačk) | 6 gospodarjev; štev.: 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 57, 58, 62 |
| Raztovka | 4 gospodarjev; štev.: 1, 2, 3, 15 |
| Skupno | 92 gospodarjev |

Pritožba Martinjvrharjev po župnikovo ni utemeljena, saj imajo enako daleč kot oni tudi iz Luše. Čeprav spadajo pod sosesko Sv. Nikolaj, pa zato tej podružnici nič ne dajo, ne v denarju ne v naturalijah. Obveznosti naj bi bile po tem predlogu razdeljene bolj pravično, glede na premoženje.

Župnik Franc Sever pri Sv. Lenartu je pisal 11. 5. 1909 na škofijo dve strani dolgo pismo, kot sledi v povzetku:

Župnijski urad pri Sv. Lenartu je združil v adventu leta 1907 službo cerkovnika in organista v eno. "Po dogovoru večine posestnikov cele župnije se je nastavil cerkovnik in organist z letno plačo 600 kron v denarju, prosto stanovanje in drva, uživa pa tudi svet okoli mežnarije." Nekateri posestniki v Martinj Vrh u leta 1908 so nasprotovali toliko plačevati. Občinski svet Selca pa je sklenil 30. 11. 1908, da se mora v letu 1909 za cerkovnika in organista pri Sv. Lenartu v celi fari pobirati 38-odstotno doklado na vse direktne dohodke. Plačo pa mora organist pobirati sam. Po-

sestniki v Martinj Vrh u so se proti temu sklepu pritožili na deželni odbor, ki pa je pritožbo odstopil OGK. Ta je pritožbo zavrnil 22. 3. 1909 in Martinjvrharji so se pritožili na deželno vlado v Ljubljani. Organist je potreben in plačevati bi ga morali vsi sorazmerno glede na davek. Do leta 1907 so ga plačevali samo kmetje "zemljaki". Drugih dohodkov organist nima. Pritožniki pravijo, da so zelo oddaljeni od cerkve "in le malokdaj tja zahajajo". Drugod soglašajo z novim načinom, le v Martinj Vrh u se upirajo, "nahujskani od nekaterih, ki se radi tega hočejo ločiti od domače fare" in se želijo priključiti v Železnike. Zato je prosil župnik Franc Sever, da škofija posreduje pri deželni vladi za čimprejšnjo konkurenčno obravnavo.

Županstvo v Selcih je župnijskemu uradu pri Sv. Lenartu na njegovo željo poslalo 12. 8. 1913 cene žita, ki ga dobiva tamkajšnji cerkvenik in organist za bero. Cene so glede na hribovit svet nekoliko nižje, kot so navadno na trgu - z ozirom na slabo kakovost, je pripisalo županstvo.

| Vrsta žita | Cena za mernik (kron) | Mernikov | Skupno kron | Opomba |
|----------------|-----------------------|-----------|-------------|---------------------|
| Pšenica | 3,50 | 5 | 17,50 | 1 mernik = 24 kg |
| Rž | 3,00 | 22 1/2 | 67,50 | 1 mernik = 24 kg |
| Ječmen | 3,00 | 11 | 33,00 | 1 mernik = 24 kg |
| Oves | 2,00 | 1 | 2,00 | 1 mernik = 17-18 kg |
| Ajda | 3,00 | 21 | 63,00 | |
| 1 funt prediva | 0,30 | 19 funtov | 5,70 | |

Priznanje

katero utemeljujemo sledice:

- 1.) V pojasnulo krajnjega polotaja.
 Kupnja so lenart leki v hribovitih krajih
 in je po prostoru jako obsejna. Vas Martin-
 vseh je od kupne ceste toliko oddaljena
 da imajo najbližji kupljani do ceste eno
 uro hoda bolj oddaljeni celo dve uri; in
 to po poti po kateri poselno v zimskem
 času ni mogoče priti do ceste.

Trjopomnja se da oni ki bivajo v
 obližju ceste, bolj v ravniinir pridelajo
 na svojih poljih letno dvakrat, med
 tem ko mi v hribovih samo enkrat.

Polotaj in gnotni stan naše ^{masi} jasno
 prica dejstvo da se je v sadnjih 3-4 letih
 izselilo nad dvajset milijonov ljudi v
 Ameriko; to je približno 1/8 vseh prebivalcev
 med njimi celo posetniki ki niso mogli
 tu preživeti svojih družin.

- 2.) Cerkevnik pri v. lenartu je doslej imel
 sledice dohodke: Prosto stanovanje, drva in
 še nekaj zemljišča pri mešnariji. Poleg
 tega se mu je dajala takorvana liva - sita,
 boljši posetniki v naši Martinovih so dajali
 letno sita v vrednosti 3-4 kron, manjši
 posetniki polovico manj. Kar poselno
 poudarjamo tu je to; da so oni kupljani
 ki so v obližju ceste plačevali dvakrat

Katastrske in davčne občine so se pokrivala, ne pa tudi farne. Zato je OGK zahteval od davčnega urada Škofa Loka pojasnilo in seznam, katere hiše iz Spodnje Luše spadajo pod kateri davčni urad.

Martinjvrharji so se najprej pritožili na občino Selca zaradi 38-odstotne doklade na direktne davke. Ta jih je zavrnila. Nato so se pritožili na deželni odbor, ta je odstopil zadevo OGK in ta jih je zavrnil 22. 3. 1909. Nato so se 6. 4. 1909 pritožili na deželno vlado. Prvi se je podpisal Franc Štalc, nato Anton Jelovčan, Anton Pintar, vse ostale – 14 podpisnikov, je podpisal Matej Klopčič. Razlogi za pritožbo:

- Oni, ki so bolj v ravnini in nižje, pridelajo na poljih letno dvakrat, mi v hribih samo enkrat.
- V zadnjih treh do štirih letih se je iz vasi izselilo nad dvajset mladih moči v Ameriko, tj. osmina vseh prebivalcev, med njimi tudi posestniki, ki niso mogli preživeti svojih družin.
- Cerkovnik je doslej dobival zastoj stanovanje, drva in nekaj zemljišča pri mežnariji. Bire v žitu je dobival od večjih kmetov v Martinj Vrhju v vrednosti 3 do 4 krone, manjši posestniki pol manj. Župljani bliže cerkvi so plačevali dvakrat manj.
- 3. 11. 1909 je župnik povabil župljane na pogovor o plači cerkovnika, "kjer je bilo sklenjeno, da se plača organistu in cerkovniku plačuje z občinsko doklado 38 %", a Martinjvrharji o tem niso bili pravočasno obveščeni in niso bili zraven. Slučajno je bil en Martinjvrhar zraven in je temu, da se doklada naloži vsem enako, odločno ugovarjal.
- Vsi iz Martinj Vrhja žele, da se prefarajo v župnijo Železnike, kamor je bližje in imajo boljše povezave.

9. julija 1909 je župnik Sever pisal na OGK, naj bi s pobudo, ki jo je dal predčasno na škofijski urad, zadevo uredili s konkurenčno obravnavo. "Ker zadeva še ni rešena na deželni vladi, nima župnik s čim plačati cerkovnika in organista, zato prosi naj OGK urgira pri deželni vladi za konkurenčno obravnavo. V Martinj Vrhju je razburjenje in eni delajo na škofijo prošnjo, naj se Martinj Vrh priključi farno v Železni-

ke." Organist je aprila pobiral biro za leto 1908 po Martinj Vrhju, pred njim pa sta od hiše do hiše hodila F. Štalc in Anton Jelovčan in hujškala ljudi, da niso plačali. "Klela in strašila sta posebno žene ter preti-la, da ne dobe več dela žene pri njih itd." Ta dva sta kriva, da organist za leto 1908 ni dobil okoli 80 kron plače. Za leto 1909 pa še ni dobil nobene plače v celi fari, ker pritožba ni rešena. Župnik je predlagal, naj se ta dva za to kaznujeta.

21. 8. 1909 je deželna vlada sporočila OGK, da zadevo rešuje ministrstvo za kulturo in pouk (za uk in bogočastje). Deželna vlada je imela odklonilno stališče do pritožbe Martinjvrharjev.

Proti razpisu razzodbe deželne vlade pri OGK se je v imenu tožiteljev – posestnikov iz Martinj Vrhja 1. 8. 1909 pritožil dr. Ivan Tavčar. Organist ima pri Sv. Lenartu lepo hišo in posestvo, da lahko redi dve kravi in dva prašiča. Župnik pa sedaj hoče imeti "sebi enakega, ki bo postopal na stroške občine okrog z rokami v žepu brez vsacega posla, in niti toliko ne bo imel opravka kot župnik sam". Pooblastilo za vse tožitelje je podpisal Franc Štalc. Doslej so plačevali Martinjvrharji za tretjino manj, le en kmet v Martinj Vrhju je dajal za biro mernik ječmena in 2 kroni za orglanje, vsi drugi so dajali po pol mernika in eno krono. Šentlenarčani so dajali po dva in še več mernika žita: pšenice, rži ali ajde in po več kron za orglanje.

Konkurenčna razprava je bila 11. 9. 1913. OGK je nato napisal razzodbo na treh drobno pisanih straneh in jo 11. 10. 1913 poslal tedanjemu duhovniku – administratorju pri Sv. Lenartu Janezu Borštarnju. Sklicevali so se na deželni zakon iz leta 1874 in konkurenčni zakon iz leta 1863. Določili so, da ta ureditev velja od 1. 1. 1913 dalje:

- Cerkovnik in organist (je eden ali dva) dobi letno plačo 600 kron in se nalaga šentlenarskim faranom po razmerju "direktnega, občinskim dokladam podvrženega davka". Občina Selca pa odloča o višini deleža, važno je, da doseže 600 kron. Ker fara ni enaka davčni občini, bo morala pobirati doklade občina sama ali pa zato nekoga pooblastiti – župni urad ali cerkovnika.

36.

Prečastitemu knezoškofiji Romu ordinarijatu

v
 Ljubljani.

Podpisani župni urad je v adventu l. 1907 redovito pri
 tukajšnji župni cerkvi službo cerkvenika in organista
 v svo. Po dogovoru očiue posestnikov cele župnije
 se je nastavil cerkvenik in organist v letno plačo
 12 v denarju, prosto stanovanje in dva; ušiva
 di svet okrog mešnarije.

Ker so se pa nekateri posestniki v Martinovku l. 1908
 protivili toliko plačevati, sklenil je tukajšnji škofski
 svetovni svet seji dne 30/11 1908, da se imra v l. 1909
 ne pokrile plače cerkvenika in organista pri Sv. Lamentu
 pobirati v celi fari 38% dohoda od oseh direktnih
 dohodkov. Plačo pa pobira organist sam.

Proti temu sklepu so se posestniki v Martinovku
 pritožili na deželni odbor, kateri pa je pritožbo
 odstopil c. kr. okrajnemu glavarstvu v Kranju
 v kompetentno uradovanje.

Ker je pa slavosisto pritožbo ravnilo v dne 22/2/1909
 št. 7379, pritožili so se na c. kr. deželno oblast
 Ljubljani, ki pritožbe do tega časa še ni rešila.

Župnik ordinariatu pojasnjuje celotno zadevo.



Cerkev pri Sv. Lenartu pred partizanskim uničenjem.

- Pripada mu stolnina, posebej ker mora ob nedeljah in praznikih najemati pomočnika.
- Zemljišče mežnarja je cerkvena nadarbina in ima do njega pravico, dokler opravlja to službo.
- Bira v naturalijah znaša – čisti donos 152 kron. Kdor ne bi hotel plačevati, se bo to doseglo z uporabo političnega rubeža.
- Zahtevek Martinjvrharjev po drugačnem plačilu – nedirektnih doklad, se zavrne.
- Komisijske stroške v višini 33 kron mora plačati na račun konkurence za leto 1913, v katerem bo nabrati tudi doklade za leto 1913 – skupno 633 kron 19 vinarjev, župnemu uradu pri Sv. Lenartu v 14 dneh.
- Pritožba na to razsodbo je možna v 14 dneh s strani občine, župnega urada in skrbnika premoženja, ki tudi prejmejo to obvestilo.

Zaključek

S to razpravo je dokončno znan datum ustanovitve nove župnije Sv. Lenart. Ljubljanska škofija

je 2. 12. 1785 napisala Instrumentum Reversalium – ustanovno listino. V praksi pa je zaživela postopoma, saj so šele leta 1794 določili meje nove župnije. Selški župnik je še dolgo ostal nekakšen nadzornik nad nekdanjo podružnico. Še dva nauka je pokazalo delo na zgodovini te fare. V urbarju, popisu obveznosti iz 18. stoletja, so se znašli tudi dokumenti o šoli pri Sv. Lenartu v prvi polovici 20. stoletja. Torej ni za obupati, da se najde kaj, za kar smo mislili, da je že izgubljeno. In da res ni nič novega pod soncem – nihil nove sub sole, kot so rekli že Latinci: ključarja nove župnije sta v prvih letih po odhodu Francozov prikazovala bistveno manjši dohodek župnije, kot je bil v resnici. Nadzorniki so ju seveda odkrili in zamenjali.

Martinjvrharji niso uspeli s pritožbami proti povišanju bira. Tudi svoje podružnice, za katero so imeli po letu 1936 že lokacijo, načrt, zanjo skuhali tudi apno, naredili zidno opeko ter kupili kritino v zaliloškem skrilolomu, niso uspeli postaviti. Vero pa so le ohranili.

Okrajšave:

kr. – krajcar

gold. – goldinar

OGK – Okrajno glavarstvo Kranj

fasc. – fascikel (škafca)

Opombe:

- ¹ Demšar, Vincencij: Cerkev sv. Martina v Martinj Vrh. V: *Znamenja v Železnikih in okolici*. 2. Kapelice, kipi in podobe v Martinj Vrh, Potoku in Zalem Logu /fotografije Tine Benedičič, Janko Jelenc/. *Železniki: Župnija*, 2010, šte. 65./10 strani/. Potočnik, Branko: Zgodovina župnije Sv. Lenart nad Škofjo Loko, str. 49–50.
- ² *Krajevni leksikon Dravske banovine*, str. 579.
- ³ *Letopis ljubljanske škofije za leto 1932*. V Ljubljani: Škofijski ordinariat, 1933, str. 238.
- ⁴ Potočnik, Branko: Zgodovina župnije Sv. Lenart nad Šk. Loko, 1995, str. 18–20.
- ⁵ Odlok o odpravi naselja Lenart nad Lušo in njegovi združitvi z naseljem Sv. Lenart ter preštevilčenje naselja, Škofja Loka, 23. 10. 2003. Geodetski upravi v Škofji Loki, g. Porenti, se zahvaljujem za posredovanje odloka.
- ⁶ NŠALJ/ŽA Selca, fasc. 2. Urbar podružnične cerkve Sv. Lenart 1710–1785, Ž 522.
- ⁷ NŠALJ/ŽA Selca, fasc. 2: "bei der filial Kirche St. Leonardi 291 f. 14 kr. Landswehr zur erricht und feestung der neuen Altäre, Kanzel etc ausgerlegt habe worüber Ihme die gedachte Filial-Kirche ersagte Schuld der 291 f. 14 kr L.w. mitler zeit zurück zuzahlen schuldig, und verbunden ist".
- ⁸ Dunajski oral ali jutro je 0,5755 ha, kvadratna klaftra oz. seženj pa 3,59 kvadratnih metrov.
- ⁹ Vpisano v nemškem jeziku.
- ¹⁰ NŠALJ/ŽA Selca, fasc. 2, šte. 595.
- ¹¹ Soseska Sv. Lenart je šteta kot en samostojen kraj, v katerega obsegu so v tem primeru štirje manjši kraji. Številke od 1 do 42 so tekle v nadaljevanju skozi vse te zaselke. Tako je imela soseska Sv. Križ v svojem okviru Podlonk, Prtovč, Draboslovco, Škovine in Mejo kot eno naselje z eno numeracijo.
- ¹² Ker je med številka 21 in 23 črtica, ni jasno, kaj je s hišo Martinj Vrh 22, Bohincem. Iz kasnejših zapisov je jasno, da je spadal pod Sv. Lenart do konca prve svetovne vojne.
- ¹³ Tušek, Anamarija: Zgodovina župnije Selca, Zbornik Selške doline; *Železne niti* 11, Muzejsko društvo Železniki, 2014, str. 45–46 in Potočnik, Branko: Zgodovina župnije Sv. Lenart na Škofjo Loko: diplomatska naloga, Ljubljana, 1995, str. 18–20.
- ¹⁴ NŠALJ/ŽA Selca, fasc. 2: Urbar podružnične cerkve sv. Lenarta, šte. 595.
- ¹⁵ Še vse do konca 19. stoletja so otroci šli prek k birmi kot k prvemu svetemu obhajilu, zato je toliko neobhajanih. Prvikrat tu srečujem tabelo z delitvijo ljudi na obhajane in neobhajane.
- ¹⁶ *Catalogus cleri et bneficiorum ecclesiasticorum Diocesis Labacensis ineunte anno*. Labaci, 1892, str. 73.
- ¹⁷ *Letopis ljubljanske škofije*, leto 1932, str. 94. Po Leksikonu Dravske banovine, 1937, str. 579, 507 duš.
- ¹⁸ *Letopis cerkve na Slovenskem* 1985, Stanje 1. januarja 1985. Ljubljana, Izdal nadškofijski ordinariat v Ljubljani, 1985, str. 103.
- ¹⁹ Maslc drži 3,5 decilitra.
- ²⁰ Soržica je mešanica pšenice in rži.
- ²¹ Štolnina je plačilo pristojbine ob določenih obredih (pogrebi ...).
- ²² Arhiv Republike Slovenije, Okrajno glavarstvo Kranj (v nadaljevanju OGK), fasc. 20, ovoj 288, signatura AS 131.
- ²³ Jegličev dnevnik, Ljubljana 2015.
- ²⁴ Jegličev dnevnik, Ljubljana 2015.
- ²⁵ Branko Potočnik: Zgodovina župnije Sv. Lenart nad Škofjo Loko; *Diplomska naloga*: Ljubljana 1995, str. 112.

- ²⁶ ZAL-ŠKL, Stara zemljiška knjiga šte. 9. Vrsta premoženja je povzeta po tej Stari zemljiški knjigi. Kot novelist je tu z urbarjalno številko vpisan mlin, ki ga je po izročilu dobil Matija Štalc, Martinj Vrh 7.
- ²⁷ Gregor Bončina je bil polovični lastnik z ženo Marijo. Leta 1917 je to kupil Matevž Benedičič. Leta 1928 je po prisojilu to dobil Anton Benedičič, nato Neža Benedičič in sedaj je tu Pavle Benedičič.
- ²⁸ Pri hiši so se zmeraj pisali Pintar. Sprva je imela Smrekarjeva hiša – domačija še v lasti Martinj Vrh 49, ki jo je leta 1910 kupil Franc Zupanc, Martinj Vrh 49, a jo je leta 1925 nazaj kupil Pintar, tako da je spet Smrekarjeva.
- ²⁹ Pri hiši so se ves čas pisali Zupanc.
- ³⁰ Ves čas so se pri hiši pisali Debeljak.
- ³¹ Vprašljiva je hišna številka.
- ³² Prej so se pri hiši pisali Zupanc. En Zupanc je dobil po prisojilu, za njim je dedoval z izročilom Anton Pintar. Josip Pintar je dobil s prisojilom, leta 1963 pa dobila Marija eno šestino in Cirila pet šestin. Slednja se je poročila z Jožetom Derlinkom leta 1965.
- ³³ Verjetno bi bilo pravilno Trdina.
- ³⁴ Tu gre za združitev več hiš in gospodarskih poslopij, in sicer Martinj Vrh 20, Martinj Vrh 50 in Martinj Vrh 45. Po izročilu je dobil leta 1849 Jožef Mohorič, za njim leta 1892 France. Leta 1907 je to kupila Hranilnica in posojilnica na Češnjici, od nje pa je leta 1908 kupil Blaž Trdina.
- ³⁵ Pred Jožefom je bil tu lastnik Blaž Benedičič iz Martinj Vrh 11. Jožef je to hišo dobil po izročilu. Leta 1929 pa je domačijo kupil Janez Štalc, Martinj Vrh 7.
- ³⁶ Helena Eržen je kupila leta 1894 hišo Martinj Vrh 46 od Karbuskarjevih, leta 1923 je kupil to Anton Pintar, Martinj Vrh 15 (Posečnik), in od njega kupi to Janez Benedičič (Birt).
- ³⁷ OGK je bil v upravnih zadevah višja instanca za reševanje krajevnih in občinskih zadev.
- ³⁸ Tudi v originalu hišne številke niso uvrščene med prave zaselke Sv. Lenarta.

Viri:

Arhiv Republike Slovenije, Fond Okrajno glavarstvo Kranj. – AS 131, fasc. 20, ovoj 288.

Nadškofijski arhiv Ljubljana, NŠAL, Župnijski arhiv Selca, fasc. 2 Urbar podružnične cerkve sv. Lenarta. 1710–1785, Ž 522 in Urbar cerkve sv. Lenarta 1756, Ž.595.

Literatura:

Znamenja v Železnikih in okolici. 2, Kapelice, kipi in podobe v Martinj Vrh, Potoku in Zalem Logu. Fotografije Tine Benedičič, Janko Jelenc. – Železniki: Župnija Železniki, 2010.

Tušek, Anamarija: Zgodovina župnije Selca. V: *Železne niti. Zbornik Selške doline.* Železniki: Muzejsko društvo Železniki, letnik 2014, št. 11.

Krajevni leksikon Dravske banovine. Ljubljana: Uprava krajevnega leksikona Dravske banovine, 1937, str. 579.

Leto svetnikov: četrti del (oktober–december), Ljubljana: Zadruga katoliških duhovnikov, 1973. Lenart opat, str. 263–64.

Letopis ljubljanske škofije za leto 1932. V Ljubljani: Škofijski ordinariat, 1933, str. 238.

Jegličev dnevnik: znanstvenokritična izdaja. Celje, Ljubljana: Celjska Mohorjeva družba, 2015.